

Asia: VN/1646/2020

Lausuntopyyntö sosiaaliturvkomitean välimietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Sosiaaliturvalainsäädännön yhtenäistäminen (välimietinnön ehdotukset 1 ja 2) 1.1 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset hakuajat ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä etuuksissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia etuuksien hakuajojen yhtenäistämällä voisi olla?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kokee, että varsinaisia hakuajoja enemmän ongelmia aiheuttaa jäykkä ja vanhentunut järjestelmä, joka ei ollenkaan tunnista nykypäivän muuttunutta työelämää ja yrittäjyyden murrosta, jossa ihmiset liikkuvat eri työsuhteiden ja yrittäjyyden muotojen välillä. Tämä aiheuttaa hakemuksiin ja käsittelyaikoihin liittyviä viivästymisiä, lisäselvittelyjä ja epäselvyyksiä, kun yritetään tulkita, onko henkilö oikeutettu sosiaaliturvaetuuteen, ja millä statuksella ja mistä lähtien. Pienituloisen ja erityisesti osa-aikaisen yrittäjän on hyvin vaikea tietää, mihin kaikkiin etuuksiin hän on oikeutettu, kuinka esim. työssäoloehto tulkitaan. Kohtuutonta lisäviivästystä ja stressiä toimeentulosta voivat usein aiheuttaa myös siirtelyt eri etuuksien tai tukien välillä, esim kun yrittäjän perustoimeentulon tarvetta ja hänen yritystoimintansa kannattavuutta arvioidaan harkinnanvaraisesti.

1.2 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset tulo- ja palkkakäsitteet ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä tilanteissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia tulo- ja palkkakäsitteiden yhtenäistämällä voisi olla?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä etuuksien hyvin erilaiset tulo-, ansio- ja palkkakäsitteet ovat yksi suurimpia ongelmia nykyisessä sosiaaliturvajärjestelmässä. Etuuksien erilaiset tulo- ja palkkakäsitteet ovat sekä epäloogisia, että osittain jopa yksilön oikeusturvaa koettelevia, näistä suurimpana esimerkkinä yrittäjän fiktiivinen työtulon käsite. Yrittäjän eläkelaki (YEL) määrittelee yrittäjän sosiaaliturvan määräytymisen kuvitteellisen työtulon käsitteen kautta, jolla ei ole tekemistä yrittäjän todellisen ansainnan kanssa, vaan siinä keinotekoisesti verrataan yrittäjää ja palkansaajaa työpanoksen käsitteellä ja suhteutetaan yrittäjän liikevaihdon. On käsittämätöntä, että työeläkkeen lisäksi yksilön sosiaaliturva, kuten esim asumistuki, sairauspäiväraha sekä oikeus työttömyysturvaan, voi määräytyä tällaisen fiktiivisen käsitteen perusteella, joka on eriarvoistava, sosiaalisesti epäoikeudenmukainen, ja jonka objektiivinen vertailu on lähes mahdotonta.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää tärkeänä, että sosiaaliturvkomitea on mietinnössään nostanut esiin tarpeen yhdenmukaistaa työtulon käsitettä, tämä on hyvä asia. Pelkkä käsitteen yhdenmukaistaminen itsessään ei kuitenkaan riitä, vaan yrittäjien sosiaaliturvan määräytyminen pitäisi kokonaan erottaa fiktiivisestä työtulon käsitteestä tarveharkinnan perusteena: yrittäjien

sosiaaliturvan tulisi olla myös aidosti syyperusteinen ja yhdenmukainen palkansaajien kanssa ja perustua yrittäjän todelliseen ansaintaan. Tämä yhtenäistäminen yksinkertaistaisi eri etuuksien toimeenpanoa ja tukisi työelämän ja yrittäjyyden murrosta, jossa ihmiset liikkuvat eri työelämän muotojen välissä entistä enemmän. Se lisäisi myös sosiaalivakuutuksen legitimitettä ja läpinäkyvyyttä.

Tulo- ja palkkakäsitteiden epäselvyyden lisäksi huomattavia vaikeuksia tulkinnoille tulee käsitteistä sivutoimisuus, päätoimisuus, oman työn tekeminen, toimeksiantosuhde, yrittäjäksi tulkitseminen ja ansaintatarkoitus. Järjestelmä ja sen käsitteet eivät ole pysyneet nykypäivän työelämän ja yrittäjyyden muutoksessa mukana. Erityisesti yrittäjän YEL-työtulon tulkinta ja sen läpinäkymätön harkinnanvaraisuus johtaa yksilön kannalta hänen oikeusturvaansa koetteleviin tilanteisiin ja kohtelee yrittäjiä keskenään eriarvoistavasti.

Tulorekisteriä tulisi hyödyntää laajamittaisesti ja lisätä rekisteriin eri tulolajeja ja tietosisältöä, jotta käsitteiden yhtenäistäminen voidaan toteuttaa.

Mikro- ja yksinyrittäjät sekä kannattaa itse käsitteistön yhtenäistämistä, että erityisesti korostaa käsitteistön yhtenäistämisen oleva tärkeä askel siihen, itse että sosiaaliturvaa ja etuuksia yhdenmukaistetaan eri työelämän muotojen välillä vastaamaan nykypäivän monimuotoista työelämää.

2. Toimeenpanon monimutkaisuus ja digitalisaation mahdollisuudet (välimietinnön ehdotukset 3 ja 4)2.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 3 valmistelussa?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kannattaa sosiaaliturvan toimeenpanijoiden välisen yhteistyön ja tiedonkulun kehittämistä sekä digitalisaation, automaation ja tekoälyn hyödyntämistä. Yhtenäisen sähköisen asioinnin kehitystä on ilman muuta edistettävä, sen pitäisi olla ensisijaisimpia kehityskohteita.

Suomessa käytetään lukuisia erilaisia tietokantoja ja näitä pitäisi hyödyntää huomattavasti paremmin ja yhtenäisemmin, kuin mitä nykyään tehdään.

Tulorekisterin kehittäminen on tärkein asia. Sen kehittämistä tulee ehdottomasti jatkaa niin, että sen tietosisältö kattaa myös yrittäjien erilaiset ansiotulot. Nykyisellään tulorekisteri ei kata yrittäjien tulotietoja riittävästi ja jokaisen eri yhtiömuodon tai yrittäjyyden muodon huomioiden. Tulorekisteriä tulee kehittää erityisesti Verohallinnon kanssa niin, että se kattaa yrittäjien tulotiedot toiminimestä osakeyhtiöön sekä erilaisten nykypäivän yrittäjyyden palkka-, palkkio- tai toimeksiantotulot. Tämä on tärkeää, jotta yrittäjien ja palkansaajien sosiaaliturvan etuusperusteita, kuten työssäoloehto, voidaan yhdenmukaistaa ja yhdistelmävakuutus ottaa käyttöön niin työttömyysturvan kuin muunkin sosiaaliturvan osalta. Työeläkejärjestelmän mukaan ottaminen osaksi sosiaaliturvan kokonaisvaltaista toimeenpanoa on myös syytä selvittää.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä tulorekisterin kehittämisen lisäksi lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa tulee huomioida myös muiden tietokantojen automaation mahdollisuudet, kuten Suomi.fi sekä Kanta-palvelut, jotta niiden tietosisältöä voidaan myös hyödyntää. Hyödynnettäessä digitalisaation mahdollisuuksia sosiaaliturvan toimeenpanossa on kuitenkin tärkeää korostaa, että

yksilön henkilö- ja muiden tietojen suoja on taattava kaikissa olosuhteissa. Ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettava yksilön etu, nopeamman, yhdenmukaisemman ja oikeudenmukaisemman etuuspäätöksenteon ja informaation kulun kautta, eikä viranomaisen työn helpottaminen.

2.2 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 4 valmistelussa?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kannattaa digitalisaation hyödyntämistä sosiaaliturvassa. Digitalisaation kehittämis- ja edistämistyössä ei saa kuitenkaan unohtaa digitaidottomia henkilöitä, joilla ei ole mahdollisuuksia tai osaamista asioida digitaalisesti.

Lisäksi Mikro- ja yksinyrittäjät ry huomoi, ettei muuttunut työelämä, monityöläisyys sekä yrittäjä- ja palkansaajatyön moninaiset uudet muodot näkyneet ehdotetussa digitalisaation strategiassa lainkaan. Muuttuneen nykypäivän työelämän tarpeiden pitäisi kuitenkin olla se tärkein juurisyy, miksi digitaalisaatiota halutaan ylipäätään edistää.

3. Työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet (välimietinnön ehdotukset 5, 6 ja 7) 3.1 Onko eri etuuksia ja eläkkeitä koskevien lakien työkyvyttömyyden käsitteissä epätarkoituksenmukaisia eroja ja jos kyllä, niin millaisia?

Työkyvyttömyys-käsitteiden epäyhtenäisyys tuottaa nykyisellään yksilön näkökulmasta erittäin ongelmallisia ja yksilön taloudellista toimintakykyä haastavia tilanteita. Etuusjärjestelmää on erittäin tärkeää kehittää huomattavasti yhdenmukaisemmaksi.

Suurin epäkohta järjestelmässä koskee yrittäjien työkyvyn menettämiseen liittyviä etuuksien määrittelyjä, sillä ne perustuvat fiktiiviseen YEL-työtuloon tarveharkinnan perusteena. Tämä jo itsessään on yrittäjän oikeusturvan kannalta väärin ja äärimmäisen epäoikeudenmukaista. Sekä yrittäjän sairauspäiväraha, työtapaturmavakuutus että työkyvyttömyyseläke määräytyvät yrittäjän maksaman YEL-työtulon perusteella, eikä yrittäjän todellisen ansainnan perusteella. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa paremmin toimeentulevat yrittäjät ovat taloudellisesti paremmassa asemassa maksamaan itselleen korkeampaa YEL-työtuloa, kun taas pienituloiset yrittäjät eivät pysty nykylain ehtojen mukaista korkeaa YEL-tuloa maksamaan, ja he saavat näin ollen huomattasti heikompaa perusturvaa, kuten sairauspäivärahaa. Tilanne on johtanut väistämättä siihen, että erityisesti pienituloiset yrittäjät joutuvat tekemään sairaana ja työkyvyttömänä töitä, koska YEL-työtulon mukainen sairauspäiväraha ei kata elämisen kuluja. Huomioitavaa on myös se, että YEL-maksua pitää maksaa myös sairauspäivien ajalta, ellei kyse ole pitkäaikaissairaudesta tai työkyvyttömyydestä, jolloin erityisesti pieni sairauspäivärahakorvaus menee suoraan itse YEL-maksujen maksamiseen, ja tämä on myös rankasti eriarvoistava käytäntö yrittäjien ja palkansaajien välillä.

Ylipäätään yrittäjät ovat YEL-työtulonsa kautta täysin eriarvoistetussa asemassa palkansaajiin. Lisähaasteita aiheuttaa tulkinnanvaraisuus nykypäivän monityöläisyyden osalta, jolloin yrittäjäksi tulkittu henkilö on vakuutettu usein sekä TyELin piirissä, että YELin, ja tämä aiheuttaa useita tulkinnanvaraisia ongelmia, selvityksiä ja todistustaakkaa yrittäjälle, yleensä yksilön kannalta epäedullisesti.

Ylipäätään työkyvyttömyyden käsitteessä on eroavaisuuksia ja työkyvyttömyyden harkinnassa tapahtuu paljon sellaista harkintaa, joka ei ole läpinäkyvää.

Mikro- ja yksinyrittät ry:n mielestä työkyvyttömyyden määrittely kaikissa etuuksissa tulisi olla mahdollisimman yhtenäistä ja perustua läpinäkyviin, objektiivisiin mittareihin. Mikro- ja yksinyrittäjät vaatii YEL-työtulon käsitteen poistamista yrittäjän sosiaaliturvan mittarina. Yrittäjän perusturvaetuudet työkyvyttömyyden suhteen tulee olla syyperusteisia ja todelliseen ansaintaan ja tarpeeseen perustuvia, kuten palkansaajilla, eikä perustua eriarvoistavaan ja epäoikeudenmukaiseen YEL-työtuloon. Nykyinen yrittäjän sosiaaliturvaetuuksien määrittely YEL-työtulon perusteella herättää kysymyksiä myös siitä, onko nykyinen YEL-työtulon malli edes perustuslain mukainen, yhdenvertainen se ei ainakaan ole.

3.2 Mitä muutoksia lainsäädäntöön (erityisesti etuus- ja palvelulainsäädäntö) tulisi tehdä, jotta lainsäädäntö tukisi työ- ja toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä olemassa olevan työkyvyn hyödyntämistä?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoo, ettei nykylain säädäntö tunnista ollenkaan työelämän ja yrittäjyyden suurta muutosta, jossa ihmiset liikkuvat eri työelämän, työsuhteiden, opiskelun ja yrittäjyyden muotojen välillä. Lainsäädäntö on auttamattomasti vanhentunut ja pystyy käsittelemään vain rajatusti ja erillisesti selkeitä palkansaaja- tai yrittäjärooleja. Nykypäivän monityöläisyys aiheuttaa yksilön kannalta jatkuvasti epäedullisia tulkintoja, viiveitä ja todistustaakkaa etuuksia haettaessa. Lainsäädäntöä on ehdottomasti yhdenmukaistettava tunnistamaan nykypäivän muuttunut työelämä ja sen eri muodot.

Lisäksi pohjalla oleva suurin ongelma, yrittäjän YEL-työtulo etuuksien myöntämisen perusteena, on eriarvoistava ja yrittäjän perusoikeuksia rikkova, eikä anna erityisesti pienituloiselle yrittäjälle mahdollisuutta usein edes normaaliin sairasajan tukeen, puhumattakaan työkyvyttömyydestä tai kuntoutuksen tuesta, jotka myös määräytyvät fiktiivisen työtulon perusteella, eivät yrittäjän todellisen ansainnan.

Toiminimiyrittäjillä sekä erilaisten uusien yrittäjyyden muodoilla yrittäjänä toimivilla, kuten useimmilla kevytyrittäjillä, ei ole myöskään mahdollisuutta työterveyshuoltoon yhtäläisillä oikeuksilla, kuin palkansaajilla tai palkkaa itselleen maksavilla yrittäjillä, eivätkä he voi myöskään vähentää liikuntaseteleitä tai työsuhdepolkupyörää verotuksessaan. Suurin osa etenkin yksinyrittäjistä ja näistä erityisesti pienituloiset yksinyrittäjät, ovat täysin omaehtoisesti vastuussa omasta jaksamisestaan ja työ -ja toimintakyvyn ylläpidostaan, koska työterveyshuollon järjestäminen omalla kustannuksella on taloudellisesti heidän ulottumattomissaan. Ennaltaehkäisevää työterveyshuoltoa järjestää itselleen hyvin harva.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä lainsäädännön tulisi huomioida muuttunut yrittäjyys ja sen uudet muodot ja mahdollistaa erityisesti yksinyrittäjille työterveyshuoltoon tai vastaavan palvelun piiriin pääseminen kohtuullisemmilla kustannuksilla, sekä antaa mahdollisuus kaikille yrittäjille yritysmuodosta riippumatta mahdollisuus vähentää liikuntasetelit sekä työsuhdepyörä verotuksessa. Nykyinen laki kohtelee eriarvoistavasti suurta yli parinsadan tuhannen ammatinharjoittajien ja itsensä työllistäjien joukkoa pelkästään yritysmuodon perusteella, tässä ei toteudu oikeudenmukaisuus.

Lisäksi Mikro- ja yksinyrittäjät ry nostaa esiin satunnaisen osatyökykyisen työntekijän sairauspoissaolojen haasteet ja kustannukset mikro- ja yksinyrittäjille. Satunnaisen osatyökykyisen työntekijän palkkaamisessa haasteena voi työnantajalle olla, että henkilön sairauspoissaolot eivät

välttämättä milloinkaan ylitä yksittäisenä kertana lakiin kirjattua yhdeksän päivän omavastuu-aikaa. Tällöin työntekijän lyhytaikainen sairastelu rasittaa työnantajaa, joka joutuu jokaisen sairastumiskerran osalta hankkimaan työntekijälle sijaisen ja maksamaan sairastumisen ajalta myös täyden palkan. Sairastelevan ja osatyökykyisen työntekijän palkkaaminen on pienelle työnantajalle iso taloudellinen riski ja suurin yksittäinen syy siihen, mikseivät mikro-yritykset uskalla palkata työntekijöitä. Tätä riskiä voitaisiin lieventää lyhentämällä sairauspäivärahan mukaista omavastuu-aikaa tai mahdollistamalla osasairauspäivien laskeminen yhteen.

3.3 Komitea ehdottaa arvioitavaksi mahdollisuuksia liittää työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin kannustimia ja veloitteita osallistua palvelutarpeen arviointiin ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittaviin palveluihin. Ehdotuksen mukaan palvelujen saatavuus ja saavutettavuus tulee huomioida. Mitä palveluja ehdotetun arvioinnin tulisi koskea?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää periaatteessa kannatettavana ehdotusta 7, jossa komitean jatkotyössä arvioidaan mahdollisuuksia liittää työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin kannustimia ja veloitteita osallistua palvelutarpeen arviointiin ja yhdessä sovittaviin palveluihin. Henkilön oman työkyvyn, motivaation ja syrjäytymisen ehkäisyn kannalta on järkevää, että henkilö osallistuu kuntoutus- tai muun palvelun tarpeen arviointiin varhaisessa vaiheessa.

Samalla Mikro- ja yksinyrittäjät ry nostaa esiin sen perustavanlaatuisen ja eriarvoistavan ongelman, että huomattava osa erityisesti ammatinharjoittajista sekä erilaisista itsensätyöllistäjistä, tai työelämässä eri työsuhteiden ja yrittäjyyden välillä liikkuvista henkilöistä, jää kokonaan tällaisten palveluiden piiriin ja arvioinnin ulkopuolelle. Niin kauan, kuin yrittäjän sosiaaliturvan perustana on YEL-työtulo, jäävät erityisesti pienituloiset yrittäjät, osa-aikaiset yrittäjät tai yrittäjiksi jopa vastoin tahtoaan tulkitut henkilöt useiden sosiaaliturvan palveluiden ja etuuksien ulkopuolelle. Tärkeintä olisi ylipäättään mahdollistaa kaikille yhdenmukaiset oikeudet päästä palveluiden piiriin: työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet pitää yhteensovittaa ansiotulo- ja ansioperusteiseksi myös yrittäjillä.

4. Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen (välimietinnön ehdotukset 8 ja 9) **4.1 Komitea ehdottaa, että työmarkkinatuen toimivuutta ja uudistamistarpeita selvitetään tilanteissa, joissa työmarkkinoille pääsy tai niille palaaminen on vaikeutunut. Mitä tilanteita ehdotetun selvityksen tulisi koskea?**

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää erikoisena, että välimietinnön kohdissa 8 ja 9 ei mainita selvästi yhdistelmävakuutusta, vaikka ehdotuksen yhtenä tarkoituksena on arvioida arvioida yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen pää- ja sivutoimisuuteen liittyviä haasteita. Yksi keskeinen ongelma on, että omassa työssä työllistyminen tulkitaan henkilölle epäedullisesti useimmiten päätoimiseksi, vaikka toiminta olisi pienimuotoista eikä siitä ansaitsisi käytännössä ollenkaan. Sivutoimisen yrittäjän työttömyysturvaa on uudistettava vähintään siten, että jos henkilö on työmarkkinoiden käytettävissä, syntyy oikeus soviteltuun päivärahaan, mikäli yrittäjän todellinen ansainta on tietyn rajan alle.

Vaikka ehdotuksessa todetaan, että selvitystyössä tulee kiinnittää huomiota rinnakkaiseen työllistymiseen sekä palkkatyössä että yrittäjänä, ei ehdotuksessa huomioida muuten ollenkaan muuttunutta työelämää ja yrittäjyyden eri muotoja, sekä ihmisten liikkumista erilaisten epätyypillisten työsuhteiden ja yrittäjyyden muotojen välillä. Järjestelmän legitimitetin kannalta

olisi tärkeää, että kaikki kokisivat tulevansa yhdenmukaisesti kohdelluiksi ja tämä vastaisi myös muuttuneen työelämän tarpeisiin.

Yrittäjyyden ja palkansaajana toimimisen rajanveto on nykypäivän työelämässä iso haaste ja myös työttömyyden kohdatessa eriarvoistavasti yksilöitä kohteleva, niin kauan kuin sosiaaliturva erottelee jyrkästi yrittäjät ja palkansaajat ja työssäoloehdot ovat eri. Ylipäätään yrittäjän pääsy työttömyysturvan piiriin on haaste ja etenkin epätyypillisten työsuhteiden sekä yrittäjyyden eri muotojen välillä liikkuvalla usein kohtuutonta todistustaakkaa vaativa suoritus, niin kauan kuin työttömyysturvan suhteen kaikki työ, mitä ei ole tehty työ- tai virkasuhteessa määritellään yrittäjyydeksi. Kun aika ja voimat menevät taisteluun perusoikeudesta työttömyyden kohdatessa, mikä on yleensä luonteeltaan hetkellistä, ei henkilölle jää resursseja kohentaa työllistymisen tai yritystoimintansa mahdollisuuksiaan, ja tilanne pitkittyy.

Koska sekä ansiosidonnaisen että myös peruspäivärahan määrä on sidottu yrittäjän YEL-työtuloon, on se johtanut sosiaalisesti epäoikeudenmukaiseen ja eriarvoistavaan tilanteeseen, jossa vain yli 14 088 € työtulon YEL-vakuutusmaksua maksavat ovat oikeutettuja peruspäivärahaan, tai yrittäjäkassaan kuuluessaan ansiosidonnaiseen, mikäli työssäoloehto täyttyy. Tämä 14 088 euron raja on täysin keksitty ja keinotekoinen, ja tuhansien pienituloisten yrittäjien saavuttamattomissa. Nykyisellään YEL-työtulon suoma turva suojaa vain niitä yrittäjiä, kenellä on siitä varaa etukäteen runsaasti maksaa.

Vähimmäisvaatimuksena Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoo, että yhdistelmävakuutus työssäoloehtojen osalta on ensiarvoisen tärkeää, jotta yrittäjiä ja palkansaajia kohdellaan yhdenmukaisesti. Lisäksi YEL-työtulon käsitteestä tulee kokonaan luopua määriteltäessä yrittäjän oikeutta työttömyysturvaan: kaikkien yrittäjäksi luokiteltujen henkilöiden työttömyysturvan pitää määräytyä todellisen ansainnan perusteella ilman keinotekoisia rajoja.

Kannanottonaan Mikro- ja yksinyrittäjät ry toteaa, että eläke- ja sosiaaliturvan tulee olla samanlaista ja samanarvoista riippumatta siitä, tehdäänkö työtä yrittäjänä, palkansaajana, molempina tai vaihdellen.

5. Opiskelu ja osaamisen kehittäminen (välimietinnön ehdotukset 10, 11 ja 12)5.1 Komitea ehdottaa, että etuusjärjestelmän tulee tukea ihmisten jatkuvaa oppimista ja edistää osallistumisen tasa-arvoa. Miten etuusjärjestelmää tulisi uudistaa, jotta se parantaisi osallistumisen tasa-arvoa ja tukisi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistamista?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää tavoitetta jatkuvasta oppimisesta kannatettavana ja erityisesti osallistumisen tasa-arvoa. Yrittäjien mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja osaamisensa kehittämiseen ovat useimmiten täysin oman toiminnan sekä maksukyvyyn varassa, ja Mikro- ja yksinyrittäjät korostaa tässä erilaisten julkisten yritysneuvonnan ja -koulutusten roolia, jotta mahdollisuus matalan kynnyksen oppimiseen, ja oman sekä liiketoiminnan kehittämiseen ovat kaikkien yrittäjien saatavilla tasa-arvoisesti. Myös opiskelun ja yrittäjätoiminnan yhdistäminen

pitäisi tehdä helpommaksi ja joustavammaksi, ilman pelkoa putoamisesta pois opintotuen tai muiden etuuksien piiristä.

5.2 Komitea katsoo, että koulutukseen hakeutumisen tulee olla ensisijaista vailla ammatillista tutkintoa oleville nuorille. Miten nuorten sosiaaliturvaa tulisi uudistaa, jotta etuus- ja palvelujärjestelmien monimutkaisuus ja niiden sisälle asetetut kannustimet eivät aiheuttaisi koulutuksen tai muiden palvelujen ulkopuolelle jäämistä tai jättäytymistä?

Opiskelun ja osa-aikaisen yrittäjätoiminnan yhdistäminen pitäisi tehdä helpommaksi ja kannustavammaksi, ilman pelkoa putoamisesta pois opintotuen tai muiden etuuksien piiristä. Nykyisessä kohtaanto-ongelmassa jokaisella pitäisi olla mahdollisuus hankkia esimerkiksi työmarkkinatilannetta vastaava toinen tutkinto, yrittäjyyden ammattitutkinto tai muuta yrittäjyyteen mahdollistavaa koulutusta ja osaamista, ilman että se vaikuttaa heidän muihin etuuksiinsa.

Nykyisellään työttömyysturvan ehdot ovat alle 25-vuotiaille nuorille muita tiukemmat. Yrittäjyyskasvatusta ja tietoa yrittäjyydestä pitäisi lisätä yhtenä realistisena vaihtoehtona osallistua työelämään, ja yrittäjyyttä pitäisi voida kokeilla helpommin, ilman pelkoa perusturvaetuuksien poistumisesta.

5.3 Komitea ehdottaa selvitettäväksi edellytyksiä käynnistää opintotukijärjestelmän kokonaisuudistus. Millainen opintotukijärjestelmän uudistus tukisi opiskeluajan toimeentuloa, sujuvaa opiskelua, tavoiteajassa valmistumista ja opiskelijan hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta mielekästä opintopolkua?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole tähän kohtaan lausuttavaa.

6. Lasten ja perheiden sosiaaliturva (välimietinnön ehdotukset 13, 14 ja 15)6.1 Komitea ehdottaa työryhmän perustamista lapsilisän uudistamiseksi. Mitä lapsilisäjärjestelmän eri uudistusvaihtoehtojen valmistelussa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole tähän kohtaan lausuttavaa.

6.2 Komitea ehdottaa lastenhoidon tukien järjestelmän uudistuksen käynnistämistä. Miten ja mistä lähtökohdista lastenhoidon tukien järjestelmää tulisi uudistaa?

Etuus- ja palvelujärjestelmää tulee kehittää siten, että kaikilla vanhemmilla, myös yrittäjävanhemmilla, olisi yhdenvertainen mahdollisuus jäädä kotiin lapsen kanssa, tai osallistua työelämään. Nykyisellään moni yrittäjävanhempi ei pysty hyödyntämään perhevapaita, kuten palkansaajat. Vanhempainvapaat pitäisi voida jaksottaa paljon nykyistä joustavammin ja pidemmällä aikavälillä.

6.3 Vanhemmalla on vastuu lapsensa elatuksesta. Mitä muutoksia sosiaaliturva- tai muuhun lainsäädäntöön tulisi tehdä, jotta se tukisi vanhempien elatuskykyä?

Yrittäjän YEL-työtulon pakolliset vakuutusmaksut ovat ulosottokelpoisia ja joustamattomia yrittäjän todellisen taloudellisen tilanteen mukaan. Usein pienen lapsen tai lasten vanhemmat voivat joutua taloudellisesti yllättäviin tilanteisiin esimerkiksi lapsen sairastuessa, ja erityisesti yrittäjävanhemmille tämä voi tarkoittaa omaan yritystoimintaan kohdistuvaa suurtakin taloudellista painetta, jos mahdollisuus täysipäiväiseen yrittäjyyteen viedään hetkellisesti tai pidemmäksi aikaa. YEL-vakuutusmaksut ovat etenkin pienituloisen yrittäjän todelliseen ansiotasoon usein kohtuuttoman suuret jo sellaisenaan, ja yllättävien elämäntilanteiden edessä usein mahdottomat hetkellisesti maksaa. YEL-vakuutusmaksut eivät saisi olla ulosottokelpoisia.

7. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen (välimietinnön ehdotus 16)7.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 16 edistämiseksi? Mikä asia tai mitkä asiat on tärkeintä selvittää?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää erittäin tärkeänä, että yleinen asumistuki ei määräydy yrittäjän YEL-työtulon mukaan, vaan yrittäjän todellisen ansainnan ja tarpeen mukaan. Nykyinen malli on sosiaalisesti epäoikeudenmukainen ja rankasti yrittäjiä eriarvoistava: Kela käyttää asumistuen arvioimiseen voimassa olevaa YEL- (tai MYEL) työtulon määrää. Todellisilla yritystoiminnasta saaduilla palkka-, osinko- ja muilla tuloilla ei ole merkitystä asumistuen arvioimisessa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa pienituloiset asumistuen piirissä olevat yrittäjät eivät voi nostaa YEL-työtuloaan korkeammaksi saadakseen näin parempaa eläkettä ja muuta sosiaaliturvaa, koska asumistuki on heille välttämätön elämisen tuki. Toisaalta taas nykyisin tulokannan mukaan matalalla YEL-työtulolla olevat, ja esimerkiksi osinkotuloja itselleen maksavat, parempituloiset yrittäjät ovat oikeutettuja asumistukeen, vaikka eivät ole sen tarpeessa.

8. Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen (välimietinnön ehdotukset 17 ja 18)8.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 17 ja 18 edistämiseksi?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole lausuttavaa tähän kohtaan.

8.2 Mitkä ovat keskeisimmät toimenpiteet, joilla pitkäaikaista toimeentulotuen tarvetta voidaan vähentää?

Työllisyyden ja taloudellisen yritteliäisyyden edistäminen on olennaista. Nykypäivän yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muodot tulisi nähdä mahdollisuutena lisätä työllisyyttä, kannustaa osaamisen liikkumista sekä ratkaista kohtaanto-ongelmaa. Esimerkiksi osatyökykyisille itsensä työllistäminen yrittäjänä tai kevytyrittäjänä on usein ainoa mahdollisuus työllistyä. Monilla paikkakunnilla ei taas ole työnhakijalle sopivaa työtä, tai omaa osaamista vastaavaa työtä, jolloin yrittäjyys voi jälleen olla toimiva ratkaisu ongelmaan niin yksilön kuin kansantalouden kannalta. Jokainen henkilö, joka työllistää itsensä yrittäjänä, vaikka kuinka pienimuotoisesti, on arvokas kansantaloudelle.

Matalan kynnyksen konkreettista yritysneuvontaa sekä talousosaamiseen ja yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tulee lisätä, etenkin sellaisilla alueilla, joilla on korkea työttömyys.

9. Etuus- ja palvelupolkujen toimivuus ja palvelujen tarjoaminen (välimietinnön ehdotukset 19, 20, 21, 22, 23, 24 ja 25)9.1 Miten työ- ja toimintakyvyn tukemista, seuranta- ja arviointia sekä työ- ja toimintakykyä tukevia palveluja tulisi vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollossa?

Yksin- ja mikroyrittäjien pääsy työ- ja toimintakykyä tukeviin palveluihin pitää varmistaa, nykyisellään näin ole. Erityisen vaikeassa tilanteessa ovat sellaiset osatyökykyiset tai pienituloiset yrittäjät syrjäseuduilla, joilla on terveydellisiä ongelmia. Yrittäjän työ- ja toimintakyvyn tukeminen ja ylläpito on nykyisellään pitkälti yrittäjän ja hänen oma-aloitteellisuutensa varassa. Tietoa mahdollisista palveluista ja tukitoiminnoista ei ole saatavissa yhdestä paikasta, vaan se on hyvin hajallaan ja hyvin alueellista, ja sekavasti siroteltuna julkisen ja yksityisen puolen välillä.

Työ- ja toimintakyvyn tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollossa edellyttää sitä, että avun piiriin on mahdollista päästä tarpeenmukaisesti. Tämä taas edellyttää, että yrittäjän on oltava tietoinen siitä, mistä apua tai tukea voi hakea. Riittävä, monikanavainen ja yhdenmukaisempi tiedotus on tarpeen, kuten komiteakin toteaa. Lisäksi on syytä varmistaa kyselytutkimuksilla, että etenkin yksin- ja mikroyrittäjille tarjotut palvelut vastaavat tarpeeseen. Ylipäätään etenkin mikro- ja yksinyrittäjille kohdennettujen kuntouttavien tai toimintakykyä parantavien tukitoimintojen ja palveluiden tulisi olla matalan kynnyksen palveluita, pääsääntöisesti ilmaisia, eikä ainakaan sidoksissa yrittäjän

maksaman YEL-työtulon määrään. Perusterveydenhuollon kykyä arvioida myös yrittäjän työ- ja toimintakykyä tulee vahvistaa nykyisestä.

9.2 Mitä tulisi ottaa huomioon valmisteltaessa A) monialaista asiakassuunnitelmaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä? B) työkyky- ja kuntoutuspalvelujen yhtenäistä tietopohjaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä? C) vastuutyöntekijä-mallia eniten tukea tarvitseville?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä yhtenäisen työkyky- ja kuntoutuspalvelujen tietopohjan kerääminen on kannatettavaa, ja siinä tulisi huomioida myös yrittäjiä koskevat palvelut.

9.3 Mitä muuta tulisi ottaa huomioon alaluvun 5.10 ehdotusten edistämisessä?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole lausuttavaa tähän kohtaan.

10. Sosiaaliturvajärjestelmän kannustin- ja byrokratialoukut (välimietinnön ehdotukset 26 ja 27) 10.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 26 ja 27 osalta?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry on samaa mieltä komitean kanssa siitä, että sosiaaliturvan päällekkäisyyksien ja monimutkaisuuden vähentäminen voi purkaa kannustin- ja byrokratialoukkuja ja siten edistää työllisyyttä.

Tärkeimpänä asiana Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää sosiaaliturvan yhdenmukaistamista eri työelämän muotojen välillä. Tämä tarkoittaa käsitteenä laajaa yhdistelmävakuutusta, ei ainoastaan työttömyysturvan työssäoloehtojen yhdenmukaistamista. Sosiaaliturvan pitää mahdollistaa liikkuminen erilaisten yrittäjyyden ja palkkatyön muotojen välillä, eikä estää työelämän kehittymistä, yritystoimintaa, osaamisen liikkumista tai yhdenvertaisuutta. Tärkein uudistus olisi luopua YEL-työtulon käsitteestä yrittäjän sosiaaliturvan mittarina. Myös yrittäjän sosiaaliturvan pitää perustua todelliseen ansaintaan ja todelliseen tarveharkintaan, ei YEL-työtulon fiktiiviseen käsitteeseen, jotta sosiaaliturva on oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen myös yrittäjille.

On merkittävä kannustinloukku, että moni ei uskalla kokeilla yrittäjyyttä tai tehdä töitä yrittäjämäisesti esim. laskutuspalvelun kautta, koska pelkää putoavansa joko ansiosidonnaiselta tai jopa peruspäivärahalta, tai muun etuuden piiristä pois vaihtaessaan yrittäjästatukseen, tai koska joutuu maksamaan YEL-vakuutusta ollessaan jo samaan aikaan TyEL-vakuutettu.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry esittää, että sosiaaliturvakomitea edistää sosiaalivakuutuksen kehittämistä kokonaisuutena niin, että se ottaa huomioon nykypäivän muuttuneen työelämän, erilaiset epätyypilliset työsuhteet sekä yrittäjyyden eri muodot. Tärkeintä on huomioida, että nuoret joutuvat usein heti työuransa alusta asti vaihtamaan useasti työntekemisen muotoa ja nykypäivän työurat ovat toisaalta monimuotoisia, toisaalta rikkonaisia. Yrittäjyyteen tulisi myös kannustaa niin, että se olisi aivan yhtä varteenotettava ja tasa-arvoinen vaihtoehto työelämässä kuin palkkatyö.

Nykypäivän työelämässä töitä tehdään monenlaisilla työsuhteilla myös yhtä aikaa: sama henkilö saattaa olla samanaikaisesti sekä palkansaaja että yrittäjä, jolloin hänen asemansa sosiaaliturvan ja työttömyysturvan suhteen ei ole yksinkertainen. Henkilö joutuu usein kohtuuttoman todistustaakan alle ja byrokratialoukkuun koittaessaan todistaa oikeuttaan erityisesti työttömyysturvaan. Lisäksi henkilö voi olla palkkatyönsä puolelta TyELin piirissä, ja aloittaessaan pienimuotoisen yritystoiminnan hän joutuu myös pakolla YELin piiriin. Tämä on erityisesti monelle pienituloiselle

mahdoton yhtälö, etenkin yritystoiminnan alkuvaiheessa, jolloin kulut voivat olla jo muutenkin suurempia kuin tulot. Yrittäjän huono sosiaaliturva sekä YELin ja TyELin päällekkäisyydet ovat yksi suurimpia kasvun esteitä ja kannustinloukkuja aloittavalle ja uudelle yrittäjälle. Tavoitteena tulisi aina olla kannustinloukkujen purkaminen.

11. Asumis- ja työperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus (välimietinnön ehdotukset 28, 29 ja 30)

11.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 28, 29 ja 30 edistämisessä?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole lausuttavaa tähän kohtaan.

12. Syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistäminen ja yhdistäminen ansioturva huomioiden (komitean esitys seuraavalle hallitukselle)

12.1 Komitea esittää syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä ansioturva huomioiden alaluvussa 6.1. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa vaiheittain etuusjärjestelmää ja sen toimeenpanoa sekä helpottaa siirtymistä etuudelta toiselle. Mitä hyötyjä ja haasteita perusturvaetuuksien yhtenäistämiseen ja yhdistämiseen voi liittyä?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä yhteen perusturvaetuuteen siirtyminen on kannatettava ehdotus. Syyperusteisen perusturvan yhtenäistäminen ja yhdistäminen ehkäisisi etuudelta toiselle siirtymiseen liittyviä taloudellisia riskitilanteita sekä kannustinloukkuja, erityisesti siirryttäessä työelämässä palkkatyön, epätyypillisten työsuhteiden ja yrittäjyyden eri muotojen välillä.

Yksi perusturvaetus palvelisi erityisesti pienituloisia, osa-aikaisia, osatyökykyisiä, yksinhuoltajia ja muuten heikommassa asemassa olevia yrittäjiä tai yrittäjämäisesti toimivia henkilöitä, jotka tyypillisesti ovat nykyisessä epäyhtenäisessä sosiaaliturvajärjestelmässä usein väliinputoajia, tai kannustin- tai byrokraatialoukussa.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kuitenkin korostaa, että etuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä pitää valmistella yrittäjien osalta niin, että nykyisen tarveharkinnan pohjalla oleva YEL-työtulon eriarvoistava ja sosiaalisesti epäoikeudenmukainen käsite pitää poistaa, ja myös yrittäjän sosiaaliturva määräytyä todellisen ansainnan mukaan. Muussa tapauksessa perusturvaetuuksien yhtenäistäminen ei toteudu yrittäjien osalta oikeudenmukaisesti ja voi pahimmillaan jopa heikentää perusturvan tasoa.

Lisäksi Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoo, että yhtenäisen perusturvaetuuden kustannusvaikutukset tulee arvioida tarkkaan.

12.2 Mihin suuntaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä tulisi kehittää A) etuuksien ehtojen osalta? B) toimeenpanon osalta?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:llä ei ole lausuttavaa tähän kohtaan.

13. Ehdotusten priorisointi

13.1 Välimietinnössä on komitean 31 ehdotusta tuleville hallituksille. Mitä kolmea ehdotusta tulisi edistää ensimmäisenä ja miksi?

Kaikkein tärkeimpänä ehdotuksena Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää itse etuuksien sekä niihin liittyvien palveluiden käsitteiden yhdenmukaistamista ja selkeyttämistä.

Perusturvaetuuksien aito yhtenäistäminen niin palkansaajien, yrittäjien kuin epätyypillisten työsuhteiden ja erilaisten työn tekemisen muotojen välillä liikkuvien henkilöiden osalta on välttämätöntä, jotta sosiaaliturvajärjestelmä tuodaan nykypäivän työelämän tasolle. Erottelu mustavalkoisesti yrittäjiin ja palkansaajiin ei enää nykypäivän muuttuneessa työelämässä toimi, vaan luo ainoastaan kasvun esteitä ja kannustinloukkuja.

14. Julkisen talouden kestävyys
14.1 Sosiaaliturvauudistuksessa tehtävät ratkaisut voivat joko vahvistaa tai heikentää julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Komitea on linjannut, että uudistuksen tulee osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Tulisiko sosiaaliturvan uudistamisella tavoitella parannusta julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä ja jos kyllä, niin miten?

Julkisen talouden kestävyys on erittäin tärkeä tavoite ja työllisyysasteen nosto on sen keskiössä. Yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen kannustaminen ja tukeminen, osa-aikaisen työntekijän sekä osa-aikaisen yrittäjyyden mahdollisuuksien lisääminen, sekä muun muassa työelämän marginaalissa olevien nuorten, ikäihmisten ja osatyökykyisten kannustaminen yrittäjyyteen, ovat yksi tärkeimpiä asioita. Sosiaalivakuutuksen tehtävä on tukea yksilöä silloin, kun siihen on tarvetta, eikä estää yksilöä toteuttamasta omaa potentiaaliaan, tekemästä työtä, harjoittamasta yritystoimintaa tai liikkumasta eri työelämän muotojen välillä. Nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä on monin paikoin tullut tiensä päähän, koska se ei tunnista nykypäivän muuttunutta työelämää ja yrittäjyyden murrosta, ja monella tapaa estää ihmisiä työllistymästä tai luomasta kasvavaa yritystoimintaa.

Sosiaaliturvan kehittämisellä yhdenmukaisemmaksi, tasa-arvoisemmaksi ja selkeämmäksi voidaan vahvistaa ihmisten mahdollisuutta osallistua työmarkkinoille monipuolisesti sekä lisätä omaa työkykyään ja hyvinvointiaan.

15. Komitean linjaukset toisen kauden työlle
15.1 Komitea on linjannut toisen kautensa työstä alaluvussa 6.2. Mikä luetelluista kokonaisuuksista on tärkein ja miksi?

Kokonaisrakenteen uudistaminen pitkällä aikavälillä on ehdottomasti tärkeintä. Suomen sosiaaliturvajärjestelmää tulisi uudistaa rohkeasti vastaamaan nykypäivän monimuotoista niin henkilökohtaista elämää kuin radikaalisti muuttunutta työelämää. Ainoastaan kokonaisrakenteen uudistamisella voidaan luoda toimiva ja kestävä sosiaaliturvajärjestelmä. Olennaisinta on yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus. Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää hyvin tärkeänä, että selvitysten lisäksi tulee tehdä myös päätöksiä ja vähintäänkin konkreettisia kokeiluja, jotta uudistus ei jää vain selvitysten tasolle, vaan saa myös aikaan muutoksia.

15.2 Mihin suuntaan lueteltuja kokonaisuuksia tulisi kehittää?

Sosiaaliturvajärjestelmän tulee huomioida muuttunut työelämä sekä yrittäjyyden murros ja sosiaaliturvajärjestelmää pitää yhdenmukaistaa eri työelämän muotojen välillä.

16. Mitä muuta haluat todeta sosiaaliturvauudistuksesta?

Sosiaalivakuutuksen tehtävä on tukea, ei lisätä epätasa-arvoa tai estää yksilöä toteuttamasta omaa potentiaaliaan, kasvamasta, työllistymästä, yrittäjästä tai kehittymästä.

Tärkeimpinä asioina Mikro- ja yksinyrittäjät ry haluaa nostaa esiin sosiaaliturvan laajan yhdenmukaistamisen yrittäjien ja palkansaajien välillä, ottaen huomioon muuttuneen työelämän, yrittäjyyden suuren murroksen, valtavasti lisääntyneen yksinyrittäjyyden sekä työn tekemisen ja yrittäjyyden lukuisat eri ja jatkuvasti muuttuvat muodot. Mustavalkoinen erottelu yrittäjiin ja palkansaajiin ei ole toiminut enää vuosikausiin, ja aiheuttaa nykyisellään vain oikeusturvaa koettelevia tulkintoja, joissa jatkuvana riskinä on yksilön putoaminen hänelle kuuluvien perusturvaetuksien ulkopuolelle tai alarajoille sekä pienimuotoisen yrittäjätoiminnan kannattamattomuus.

1. Komitean ehdottaman syyperusteisten perusturvaetuksien yhtenäistäminen edellyttää, että myös yrittäjän sosiaaliturvan pitää olla aidosti syyperusteinen ja perustua yrittäjän todelliseen, toteutuneeseen ansaintaan, ei tarveharkinnan perusteena olevaan YEL-työtulon fiktiiviseen käsitteeseen. YEL-työtulon käsitteestä tulee luopua sosiaaliturvan mittarina.

2. Yrittäjän eläkelaki (YEL) on kokonaisuudistettava myös nykypäivään, eikä sitä voi erottaa ja syrjäyttää erilleen, kun tarkastellaan muuta sosiaalivakuutusta tai työeläkejärjestelmää. Yrittäjän työeläkemaksujen pidättäminen täytyy tapahtua yrittäjän todellisten, toteutuneiden ansioiden mukaan, eikä fiktiivisen YEL-työtulon perustella, ja samalla on tarkasteltava vaihtoehtoisia maksuprogession malleja, jotta etenkin yksinyrittäjien kohdalla maksurasite ei ole kohtuuton ja epäoikeudenmukainen yrittäjän ansiotasoon nähden.

Ensimmäisenä ratkaisumallina pitäisi toteuttaa yhdistelmävakuutuksen malli, jotta palkansaaja- ja yrittäjätulon voi yhtenäistää. Yrittäjän ja palkansaajan työssäoloehto yhtenäistetään luomalla yksi työssäoloehto, joka huomioi sekä toteutuneen yrittäjä- että palkansaajatulon.

Tämä yksinkertaistaisi järjestelmää ja loisi pohjaa laajemmalle sosiaaliturvan sääntelyn yhdenmukaistamiselle ja tasavertaistamiselle. Lisäksi yhdistelmävakuutus poistaisi itsensätyöllistämisen esteitä ja loisi usia työllistymisen mahdollisuuksia ja parantaisi työllisyysastetta.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry